

Agnieszka Kołodziejak
Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach
Wydział Humanistyczny
ORCID 0000-0001-7661-2706

**Międzynarodowa Konferencja Naukowa
„Rola wychodźstwa polskiego w kształtowaniu
świadomości narodowej młodego pokolenia
Polaków na emigracji i w krajach byłego ZSRS”,
Warszawa, 9-10 czerwca 2017 r.**

W dniach 9-10 czerwca 2017 roku w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. „Rola wychodźstwa polskiego w kształtowaniu świadomości narodowej młodego pokolenia Polaków na emigracji i w krajach byłego ZSRS”. Została ona zorganizowana przez Światową Radę Badań nad Polonią i Instytut Nauk Historycznych, Katedrę Nauk Pomocniczych Historii UKSW. Przygotował ją Komitet Organizacyjny w składzie: ks. prof. UKSW dr hab. Waldemar Gliński – przewodniczący Komitetu Organizacyjnego, mgr Walter Wiesław Gołębiewski – Prezes Światowej Rady Badań nad Polonią, konsultant generalny Komitetu Organizacyjnego, mgr Aneta Hoffmann – członek Światowej Rady Badań nad Polonią, ks. prof. dr hab. Bernard Kołodziej – członek Zarządu Światowej Rady Badań nad Polonią, dr Maria Szonert-Binienda – Wiceprezes Kongresu Polonii Amerykańskiej, konsultant generalny Komitetu Organizacyjnego, mgr Ewa Wysga – Sekretarz Generalna Światowej Rady Badań nad Polonią oraz prof. dr hab. Wiesław Jan Wysocki – członek Zarządu Światowej Rady Badań nad Polonią. Honorowym patronatem konferencję objął Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej dr Andrzej Duda.

W panelu I pt.: „Wizerunek Polski i Polaków w krajach wychodźstwa polskiego oraz na obszarach postsowieckich”, moderowanym przez prof. dra hab. Wiesława Jana Wysockiego, referaty zaprezentowali: mgr Damian Zakrzewski z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego nt. „Obraz polskiej emigracji we Francji na łamach »Głosu Katolickiego«”, ks. dr hab. Adam Romejko z Uniwersytetu Gdańskiego mówił o obrazie Polski i Polaków w twórczości Radka Knappa. Dr Jolanta Pyłat z Polskiego Towarzystwa Naukowego na Obczyźnie w Londynie porównała postawy Polaków z wizerunkiem Polski i Polaków poza granicami kraju na przykładzie Wielkiej Brytanii. Mgr Elżbieta M. Rudzińska z Forum of Polish Teachers on the West Coast of USA przybliżyła rolę wychodźstwa polskiego i jego wpływu na kształtowanie postawy narodowej młodego pokolenia Polaków na Zachodnim Wybrzeżu USA. Natomiast mgr Katarzyna Kaczmarek z Uniwersytetu Wrocławskiego wygłosiła referat nt. „30-lecie śmierci prof. Zdzisława Stahla. Myśl polityczno-prawna oraz działalność prof. Zdzisława Stahla ze szczególnym uwzględnieniem okresu zamieszkania na emigracji po zakończeniu II wojny światowej”. Następnie wystąpili dr Anna Ambrochowicz-Gajownik i dr Tomasz Gajownik z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z prezentacją pt. „Stanisław Kara – sekretarz Unii Kulturalnej Polaków w Brazylii”. Mgr Agnieszka Kołodziejak z Instytutu Nauk Społecznych i Bezpieczeństwa Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach wygłosiła referat pt. „Polacy w Królestwie Niderlandów – przeszłość i teraźniejszość”. Panel zamknęła dr Agata Chutnik wystąpieniem na temat zmian tożsamości młodych litewskich Polaków w obliczu wystąpienia szoku kulturowego w Polsce.

Po przerwie kawowej przystąpiono do obrad w drugim panelu, zatytułowanym „Polacy na Wschodzie oraz w ZSRS i w krajach postsowieckich” moderowanym ponownie przez prof. dra hab. Wiesława Jana Wysockiego, w którym jako pierwsza wystąpiła dr Jolanta Ślęzak-Gotkowska z Centrum Badań nad Polonią i Polakami na Świecie Uniwersytetu Rzeszowskiego, z referatem pt. „Problematyka Polaków mieszkających w krajach byłego ZSRR w zbiorach i projektach Centrum Badań nad Polonią i Polakami na Świecie Uniwersytetu Rzeszowskiego”, następnie prof. dr hab. Henryk Stroński z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie oraz Krzemienieckiej Humanistyczno-Pedagogicznej Akademii na Ukrainie zaprezentował temat

„Między historią a współczesnością. Z zagadnień pielęgnowania pamięci historycznej przez Polaków na Ukrainie”. Kierunek ukraiński kontynuowali prof. dr hab. Ała Kyrydon oraz prof. dr hab. Serhiy Troyan z Ukrainy, prezentując temat: „Polacy na Ukrainie – współczynnik duchowego i kulturowego pejzażu Ukrainy”. Także dr hab. Andrzej Bonusiak, prof. UR z Instytutu Historii Uniwersytetu Rzeszowskiego poruszył problematykę związaną z tym regionem w referacie zatytułowanym: „Ku odrodzeniu Polaków na terenach poradczych. Studium przypadku na podstawie środowiska polskiego w Berdiańsku (Ukraina)”. Dr Zbigniew Tomasz Klimaszewski ze Światowej Rady Badań nad Polonią zaprezentował „Wpływ »Głosu znad Niemna« – organu prasowego Związku Polaków na Białorusi na kształtowanie propolskich postaw młodzieży”. Panel zamknęła mgr Klaudia Ordzowiały-Grzegorzczak z Uniwersytetu Jagiellońskiego tematem: „Kaukascy poeci-żołnierze i ich zesłańcza wspólnota losu”. Po dyskusji na tematy poruszone w pierwszym dniu konferencji i zakończeniu obrad odbyło się Walne Zebranie Członków Światowej Rady Badań nad Polonią.

Drugi dzień konferencji rozpoczął się panelem zatytułowanym: „Kościół katolicki ostoją polskości”, moderowanym przez ks. prof. dra hab. Bernarda Kołodzieja, w którym jako pierwszy głos zabrał ks. prof. UKSW dr hab. Wojciech Necel z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, przedstawiając referat „Wychodźstwo polskie a struktury współczesnego duszpasterstwa polskojęzycznego”. Następnie wystąpili: mgr Walter Wiesław Gołębiowski ze Światowej Rady Badań nad Polonią z referatem pt. „Rola Kościoła katolickiego oraz polonijnych organizacji w USA w kształtowaniu świadomości narodowej polskiej młodzieży”, ks. dr Błażej Michalewski z Parafii Rzymskokatolickiej p.w. św. Andrzeja Boboli w Lubini Małej, prezentując temat: „Wiara katolicka jako element tożsamości narodowej na wychodźstwie na przykładzie Polaków w Kazachstanie w latach 1936-1990”, mgr Olga Pavliuk z Zaporoskiego Obwodowego Stowarzyszenia Kultury Polskiej im. A. Mickiewicza i Zaporoskiego Instytutu Ekonomiki i Informacyjnych Technologii na Ukrainie wspólnie z mgr Aleksandrą Gancarz z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach przedstawiły temat: „Bez przeszłości nie ma przyszłości – wiedza o kościołach rzymskokatolickich na Zaporoskim Przyazowju”. Mgr Maciej Szatan przybliżył rolę kardynała Mariana Jaworskiego

w kształtowaniu świadomości religijnej i narodowej młodego pokolenia Polaków na Ukrainie, a dr Irena Mikłaszewicz z Uniwersytetu Witolda Wielkiego na Litwie – duszpasterstwa polskiego w Wilnie i na Wileńszczyźnie na łamach gazety katolickiej „Spotkania” w latach 1992-2017. Ks. dr hab. Józef Szymański z Akademii Pomorskiej w Słupsku wygłosił referat pt. „Troska duchowieństwa polskiego o zorganizowanie szkolnictwa polonijnego we Francji w okresie międzywojennym na łamach »Polaka we Francji«”. Prof. dr hab. Anna Pachowicz z Instytutu Administracyjno-Ekonomicznego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Tarnowie przybliżyła uczestnikom konferencji, jak wyglądała opieka duszpasterska nad Polakami we Francji w latach 1939-1944. Natomiast mgr Kamila Świdzińska z Uniwersytetu Opolskiego wystąpiła z referatem pt. „O. Profesor Jerzy Mirewicz i jego wkład w życie religijno-narodowe polskiej emigracji w Wielkiej Brytanii”, a ks. dr Damian Bednarski z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach pt. „Troska abpa Józefa Gawliny o kształt wychowania polskiej młodzieży na emigracji”. Inspirującym tematem zakończył panel prof. dr hab. Jan Żaryn z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, mówiąc o „Millennium na wychodźstwie, czyli przeżywanie polskości w wolnym świecie”.

Po dyskusji odbył się ostatni panel, zatytułowany: „Rola szkolnictwa oraz harcerstwa polskiego i innych organizacji i instytucji w podtrzymywaniu tożsamości narodowej”, moderowany przez ks. prof. dra hab. Bernarda Kołodzieja. Jako pierwszy o organizacji edukacji narodowej przez wychodźstwo polskie jako sposobie budowania tożsamości narodowej opowiedział mgr inż. Piotr Kolmann ze Szkoły Głównej Służby Pożarniczej. Następnie dr hab. Jacek Pietrzak z Instytutu Historii Uniwersytetu Łódzkiego zaprezentował referat pt. „Szkolnictwo junackie 1942-1948. Specyfika, znaczenie, spór o oblicze”. Ks. prof. dr hab. Stanisław Nabywaniec z Instytutu Historii Uniwersytetu Rzeszowskiego wspólnie z ks. dr. Januszem Kowalskim z St. Bernard Church w USA przybliżyli problematykę polskiego szkolnictwa katolickiego w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej na przykładzie diecezji La Crosse w stanie Wisconsin. Natomiast ks. prof. dr hab. Waldemar Gliński z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie wygłosił referat pt. „Znaczenie szkolnictwa polonijnego w podtrzymywaniu tożsamości narodowej

młodego pokolenia Polaków na przykładzie funkcjonowania polonijnych szkół w Kanadzie”. Następnie wystąpili Thomas A. Lukaszuk z University of Alberta i University of Toronto w Kanadzie z referatem pt. „Unikalny polski program nauczania w publicznym systemie oświaty prowincji Alberta i jego wpływ na tożsamość młodego pokolenia” oraz „Działalność ZHP w Kanadzie”, dr Anna Popielarczyk-Pałęga z Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie, pt. „Rola szkolnictwa polonijnego i pracy z młodzieżą w Argentynie w zachowania tożsamości narodowej po 1945 roku”, mgr Maryia Anufryieva z Instytutu Polonistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego, pt. „Kształtowanie kompetencji językowych oraz świadomości językowej za pomocą konkursów polonistycznych (na przykładzie konkursów na Białorusi)”, dr Małgorzata Stefanowicz z Uniwersytetu Jagiellońskiego, pt. „Ile języka polskiego w szkołach polskojęzycznych na Litwie? Nauczanie języka polskiego i litewskiego w szkołach polskojęzycznych na Litwie po 1990 r.”, mgr Vladimir Petrov z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, pt. „Oświata i szkolnictwo polskie na łamach tygodnika »Głos znad Niemna na Uchodźstwie«”, ks. prof. USKW dr hab. Józef Łupiński pt. „Ks. Mikołaj Sasinowski – duszpasterz i działacz harcerski wśród młodzieży Gimnazjum/Technikum Lotniczego dla Małoletnich w Halton (1943-1946)”, dr Robert Zapart z Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego, pt. „Wychowanie obywatelskie i wojskowe w środowiskach wychodźczych na przykładzie funkcjonowania Brygadowego Koła Młodych »Pogoń«. Szkic ze studiów nad emigracyjnymi koncepcjami bezpieczeństwa posttotalitarnego państwa”, mgr Karol Leszczyński z Instytutu Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego, pt. „Związek Harcerstwa Polskiego jako miejsce budowania tożsamości narodowej młodych Polaków mieszkających poza granicami Kraju w latach 1939-2016”, mgr Patrycja Leszczyńska, pt. „Drużyny harcerskie i szkolnictwo w obozach dla polskich wychodźców na terenie Afryki w latach 1942-1945”, mgr Mirosław Jacek Kucharski z Wydziału Nauk Historycznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, pt. „Towarzystwa Gimnastyczne »Sokół« w północnej Francji a tożsamość narodowa młodzieży (1910-2015)”, prof. dr hab. Bolesław Hajduk z Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Szczecińskiego, pt. „Wkład polskiego wychodźstwa w podtrzymywaniu świadomości narodowej oraz idei suwerenności

Polski wśród młodego pokolenia Polaków w Danii po II wojnie światowej”, dr Kamila Schöell-Mazurek z Centrum Interdyscyplinarnych Studiów o Polsce z Uniwersytetu Europejskiego Viadrina w Niemczech, pt. „Rola organizacji polonijnych w utrzymywaniu kontaktu z polskością najnowszych polskich migrantów zarobkowych w Niemczech”, dr Łukasz Wolak pt. „Polska mowa - nasza mowa. Choć w cudzej krainie». Szkolnictwo Zjednoczenia Polskich Uchodźców jako element budowania świadomości i kontynuowania tradycji kultury polskiej w RFN w latach 1951-1969”, dr inż. Jacek Cholewski ze Światowej Rady Badań nad Polonią, pt. „Włączanie języka polskiego – jako obcego do szkolnictwa kraju zamieszkania na przykładzie Queenslandii w Australii”. Ostatni panel zakończył się wystąpieniem dra Sergiusza Leończyka z Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach pt. „Cmentarze polskie na Syberii i wychowanie patriotyczne młodej Polonii syberyjskiej początku XXI w.”.

Podsumowując, w trakcie dwóch dni konferencji, w czterech panelach tematycznych – „Wizerunek Polski i Polaków w krajach wychodźstwa polskiego oraz na obszarach postsowieckich”, „Polacy na Wschodzie oraz w ZSRS i w krajach postsowieckich”, „Kościół katolicki ostoją polskości”, „Rola szkolnictwa oraz harcerstwa polskiego i innych organizacji i instytucji w podtrzymywaniu tożsamości narodowej” – ogłoszono łącznie 45 referatów i tym samym poruszono każdą z założonych kwestii. Zrealizowano cel konferencji, jakim było przedstawienie i omówienie wielowątkowego tematu zachowania tożsamości narodowej Polaków na emigracji oraz zamieszkałych w krajach byłego ZSRS. Ze szczególną uwagą podjęto zagadnienia związane z funkcjonowaniem różnego rodzaju organizacji i instytucji służących kształceniu i wychowaniu młodego pokolenia Polaków, takich jak szkolnictwo, organizacje skautingowe, zespoły artystyczne, środki przekazu masowego i wiele innych. Przedyskutowano także tematy związane z rolą Kościoła katolickiego oraz duszpasterstwa polonijnego w zakresie podtrzymywania tożsamości narodowej. Przedstawiono również sylwetki wybitnych osobistości na emigracji, które zasłużyły się w tej dziedzinie.